

**KASBIY MAHORATNI O‘ZLASHTIRISH UCHUN AMALIY
TAJRIBALAR**

*Andijon davlat pedagogika instituti Pedagogika va psixologiya kafedrasii
o‘qituvchisi*

Sabirova Muxarramoy Nurbek qiz

*Andijon davlat pedagogika instituti Texnologik ta‘lim yo‘nalishi 302 guruh
talabasi*

Xusanova Mohira G‘ayratbek qizi

*Andijon davlat pedagogika instituti Texnologik ta‘lim yo‘nalishi 302 guruh
talabasi*

Qodirova Manzura Nosirjon qizi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada kasbiy mahoratni oshirish uchun amaliy tajribalar muhimligi, real loyihalarda ishtirok etish, mentorlik dasturlaridan foydalanish, mustaqil mashg‘ulotlar olib borish va stajirovka jarayonlari haqida so‘z yuritiladi. Shuningdek, o‘z ustida ishlash va feedback olishning ahamiyati ham yoritiladi.*

Kalit so‘zlar: *Kasbiy mahorat, amaliy tajriba, mentorlik, mustaqil mashg‘ulotlar, stajirovka, o‘z ustida ishlash, feedback, real loyihalar, yumshoq ko‘nikmalar.*

Practical experiences for mastering professional skills

Annotation: *This article will talk about the importance of practical experiences to improve professional skills, participation in real-world projects, the use of mentoring programs, independent training and internship processes. The importance of working on oneself and getting feedback is also highlighted.*

Keywords: *Professional skills, practical experience, mentoring, independent training, internships, work on oneself, feedback, real projects, soft skills.*

Практический опыт для овладения профессиональными навыками

***Аннотация:** В этой статье рассказывается о важности практического опыта для повышения профессионального мастерства, участия в реальных проектах, использования программ наставничества, проведения независимых тренингов и процессов стажировки. Также будет освещена важность работы над собой и получения обратной связи.*

***Ключевые слова:** Профессионализм, практический опыт, наставничество, самостоятельное обучение, стажировка, работа над собой, обратная связь, реальные проекты, мягкие навыки.*

Zamonaviy mehnat bozorida muvaffaqiyat qozonish uchun nafaqat nazariy bilimlar, balki amaliy ko'nikmalar ham katta ahamiyatga ega. Kasbiy mahoratni rivojlantirish uchun amaliy tajriba orttirish muhim jarayon bo'lib, bu jarayon mutaxassisning malakasini oshirishga yordam beradi. Quyida kasbiy mahoratni shakllantirish va rivojlantirish uchun asosiy amaliy tajribalar haqida so'z yuritamiz.

Amaliy ishlar va real loyihalar ustida ishlash

Amaliy ishlar va real loyihalarda qatnashish kasbiy mahoratni oshirishning eng samarali usullaridan biridir. Ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish yoki IT sohasi bo'ladimi, o'z sohangizga tegishli loyihalarda qatnashish sizga amaliy tajriba beradi. Bu tajriba nafaqat mutaxassislik bo'yicha ko'nikmalarni shakllantiradi, balki jamoaviy ishlash, muammolarni hal qilish va vaqtni samarali boshqarish kabi muhim soft-skills (yumshoq ko'nikmalar)ni ham rivojlantiradi.

Real loyihalar ustida ishlashning asosiy afzalliklaridan biri shundaki, bu jarayonda inson o'z bilimlarini amalda sinab ko'radi va yangi yechimlarni ishlab chiqishga harakat qiladi. Misol uchun, dasturchilar o'z kod yozish ko'nikmalarini oshirish uchun ochiq manba loyihalarida qatnashishlari yoki mustaqil startaplarni yaratishlari mumkin. Muhandislik yo'nalishidagi mutaxassislar laboratoriya ishlarini bajarib, ishlab chiqarish jarayonlarini o'rganishlari mumkin.

Bundan tashqari, real loyihalar doirasida ishlash orqali inson muloqot ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Jamoa bilan ishlash, mijozlar bilan aloqa o'rnatish va muammolarni birgalikda hal qilish professional rivojlanish uchun muhim

ahamiyatga ega. Tajribali mutaxassislar bilan ishlash esa bilim va ko'nikmalarni yanada oshirishga yordam beradi.

Kasbiy mahoratni o'zlashtirishning eng samarali yo'llaridan biri real loyihalarda ishtirok etishdir. Ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish yoki IT sohasi bo'ladimi, o'z sohangizga tegishli loyihalarda qatnashish sizga amaliy tajriba beradi. Bu tajriba nafaqat mutaxassislik bo'yicha ko'nikmalarni shakllantiradi, balki jamoaviy ishlash, muammolarni hal qilish va vaqtni samarali boshqarish kabi muhim soft-skills (yumshoq ko'nikmalar)ni ham rivojlantiradi.

Tajriba almashish va mentorlik dasturlarida ishtirok etish

Mutaxassislik bo'yicha tajribali insonlardan o'rganish katta foyda keltiradi. Mentorlik dasturlarida ishtirok etish orqali yosh mutaxassislar o'z sohasidagi muhim sir-asrorlarni o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Mentorlar bilan ishlash shaxsiy o'sish va kasbiy rivojlanishda katta turtki bo'lib xizmat qiladi.

Tajriba almashish jarayoni nafaqat yosh mutaxassislar, balki tajribali mutaxassislar uchun ham foydalidir. Bu jarayon davomida kasb egasi o'z bilimlarini boshqalar bilan baham ko'rish orqali yangi yondashuvlarni kashf etishi va kasbiy tarmog'ini kengaytirishi mumkin.

Mentorlik dasturlari orqali yosh mutaxassislar quyidagi imkoniyatlarga ega bo'ladilar:

- Sohadagi eng yaxshi tajribalarni o'rganish va qo'llash;
- Kasbiy qiyinchiliklarni yengish bo'yicha maslahat olish;
- Shaxsiy rivojlanish va mahorat oshirishga ko'maklashuvchi yo'nalishlar topish;
- Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlariga chuqurroq tushuncha hosil qilish.

Bundan tashqari, kasbiy tadbirlarda, seminar va treninglarda ishtirok etish orqali ham foydali tajriba almashish mumkin. Bunday tadbirlar mutaxassislar o'rtasida yangi aloqalar o'rnatish, innovatsion fikrlar almashish va jahon miqyosidagi tajribalardan o'rganish imkonini beradi. Mentor va murabbiylar bilan muntazam muloqot qilish esa kasbiy o'sishni tezlashtirishga yordam beradi.

Mutaxassislik bo'yicha tajribali insonlardan o'rganish katta foyda keltiradi. Mentorlik dasturlarida ishtirok etish orqali yosh mutaxassislar o'z sohasidagi muhim sir-asrorlarni o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Mentorlar bilan ishlash shaxsiy o'sish va kasbiy rivojlanishda katta turtki bo'lib xizmat qiladi.

Mustaqil mashg'ulotlar va tajribalar

O'z sohangizda muvaffaqiyat qozonish uchun mustaqil mashg'ulotlar va tajribalar ham muhimdir. Masalan, dasturlashni o'rganayotgan inson o'zining kichik loyihalarini yaratishi, muhandis o'z laboratoriya ishlarini bajara olishi yoki dizayner turli buyurtmalar ustida ishlashi mumkin. Bu amaliy mashg'ulotlar orqali tajriba to'plash va ko'nikmalarni mustahkamlash imkoniyati yaratiladi.

Shuningdek, olimlar tomonidan amalga oshirilgan tajribalar va ilmiy izlanishlar ham mustaqil mashg'ulotlarning muhim qismi hisoblanadi. Ilmiy ishlanmalar, laboratoriya sinovlari va innovatsion tajribalar natijasida yangi bilim va usullar kashf etiladi. Masalan, fizik va kimyo fanlari bo'yicha olib borilgan tajribalar texnologik rivojlanishga katta hissa qo'shadi. Shu sababli, ilmiy maqolalarni o'qish, tadqiqotlar olib borish va tajribalar qilish orqali kasbiy mahoratni oshirish mumkin.

Olimlar tajribalaridan o'rganish va ularni amaliyotda qo'llash orqali mustaqil mashg'ulotlar samaradorligini oshirish va innovatsion yondashuvlarni rivojlantirish mumkin.

O'z sohangizda muvaffaqiyat qozonish uchun mustaqil mashg'ulotlar va tajribalar ham muhimdir. Masalan, dasturlashni o'rganayotgan inson o'zining kichik loyihalarini yaratishi, muhandis o'z laboratoriya ishlarini bajara olishi yoki dizayner turli buyurtmalar ustida ishlashi mumkin. Bu amaliy mashg'ulotlar orqali tajriba to'plash va ko'nikmalarni mustahkamlash imkoniyati yaratiladi.

Stajirovka va amaliyot o'tash

Stajirovka yoki ishlab chiqarish amaliyoti kasbiy mahoratni oshirishning eng samarali usullaridan biridir. Korxonada yoki tashkilotlarda amaliyot o'tash orqali nazariy bilimlarni real hayotda sinab ko'rish va haqiqiy ish jarayonlari bilan tanishish mumkin. Bu esa kelajakda professional mutaxassis sifatida ishga joylashish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Stajirovkaning yana bir muhim jihati shundaki, u nafaqat amaliy tajriba orttirish, balki kasbiy aloqalarni kengaytirish uchun ham katta imkoniyat yaratadi. Ish beruvchilar ko‘pincha tajribali va faol stajyorlarni doimiy ishga qabul qilishadi. Shu sababli, amaliyot davomida o‘zini namoyon qilish muhim ahamiyatga ega.

Bundan tashqari, ilmiy va tadqiqot institutlarida olib boriladigan amaliyotlar ham kasbiy rivojlanish uchun katta ahamiyatga ega. Olimlar va tajribali mutaxassislar bilan ishlash orqali stajyorlar ilmiy-texnikaviy tajribaga ega bo‘lishlari, tadqiqot olib borish uslublarini o‘rganishlari va innovatsion loyihalarda ishtirok etishlari mumkin. Shu tariqa, ilmiy izlanishlarga asoslangan amaliyotlar yosh mutaxassislarga keng ko‘lamli bilim va tajriba beradi.

Stajirovka davomida real ish muhitida ishlash, topshiriqlar bajarish va rahbarlar tomonidan berilgan fikr-mulohazalarni qabul qilish orqali kasbiy mahoratni oshirish mumkin. Shu bilan birga, amaliyot jarayoni yangi texnologiyalar va ish uslublarini o‘rganish uchun ham katta imkoniyat yaratadi.

Stajirovka yoki ishlab chiqarish amaliyoti kasbiy mahoratni oshirishning eng samarali usullaridan biridir. Korxonada yoki tashkilotlarda amaliyot o‘tash orqali nazariy bilimlarni real hayotda sinab ko‘rish va haqiqiy ish jarayonlari bilan tanishish mumkin. Bu esa kelajakda professional mutaxassis sifatida ishga joylashish imkoniyatlarini kengaytiradi.

O‘z ustida ishlash va feedback olish

Kasbiy rivojlanish jarayonida o‘z ustida ishlash muhim ahamiyatga ega. O‘z ustida muntazam ishlash orqali mutaxassis o‘z bilim va ko‘nikmalarini chuqurlashtiradi, yangi texnologiyalarni o‘rganadi va o‘zini har tomonlama rivojlantiradi. Bu jarayon davomida inson o‘z kuchli va zaif tomonlarini tahlil qilishi, doimiy ravishda yangiliklarga ochiq bo‘lishi va o‘z kasbiy mahoratini oshirish yo‘llarini izlashni o‘rganishi kerak.

O‘z ustida ishlashning asosiy yo‘nalishlari quyidagilardan iborat:

- Yangi bilim va ko‘nikmalarni o‘rganish: Onlayn kurslar, seminarlar, vebinarlar va mutaxassislikka oid kitoblarni o‘qish orqali bilimni kengaytirish.

- Kasbiy sertifikatlarga ega bo'lish: Maxsus treninglar va sertifikatsiya dasturlarida qatnashish, xalqaro tan olingan hujjatlarga ega bo'lish orqali mehnat bozorida o'z o'rnini mustahkamlash.
- Amaliy mashg'ulotlar o'tkazish: Nazariy bilimlarni amaliyotda sinab ko'rish, o'zining shaxsiy loyihalarini yaratish yoki amaliy tajribani oshirish uchun turli topshiriqlarni bajarish.
- Ish jarayonida yangi usullarni sinab ko'rish: Ish jarayonida yangi yondashuvlar, texnikalar va metodlarni qo'llash orqali tajriba orttirish.

Feedback olishning ahamiyati

Kasbiy rivojlanishda feedback (fikir-mulohaza) olish juda muhim. Feedback insonning mehnat faoliyatiga baho berish va uning ustida ishlash uchun zarur bo'lgan tahlil materialini taqdim etadi. Fikir-mulohaza orqali mutaxassis o'z ishiga ob'ektiv baho bera oladi va kamchiliklarini tuzatish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Feedback olishning asosiy afzalliklari:

- Ish samaradorligini oshirish: Xodim yoki mutaxassis o'z faoliyatining natijalarini tahlil qilish orqali samaradorligini oshirishi mumkin.
- Kamchiliklarni aniqlash va tuzatish: Atrofdagilarning fikr-mulohazalari orqali inson o'zining zaif tomonlarini ko'rish va ustida ishlashi mumkin.
- O'zgarishlarga moslashish: Ish jarayonidagi yangiliklarni qabul qilish, jamoaviy ishlash madaniyatini shakllantirish va mijozlarning talablariga moslashish imkoniyati.
- Motivatsiyani oshirish: Ijobiy fikr-mulohazalar mutaxassisni rag'batlantiradi va kelgusida yanada yuqori natijalarga erishishiga turtki bo'ladi.

Feedback olishning asosiy usullari quyidagilardan iborat:

1. Rahbarlar va ustozlardan fikr olish – tajribali insonlarning maslahatlarini tinglash va ulardan o'rganish.
2. Jamoaviy muhokamalar va brainstorming – guruhda ishlash orqali birgalikda fikr almashish va yaxshilanish imkoniyatlarini aniqlash.

3. Mijozlar va hamkasblarning fikr-mulohazalarini yig'ish – xizmat ko'rsatish sifati yoki mahsulotning foydalanuvchilar tomonidan qanday qabul qilinayotganini tahlil qilish.

4. O'z-o'zini tahlil qilish va o'z ustida ishlash rejasi tuzish – oldinga qo'yilgan maqsadlarga erishish uchun shaxsiy rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish.

O'z ustida ishlash va feedback olish – muvaffaqiyatli professional hayotning muhim qismi hisoblanadi. Doimiy o'qish, tahlil qilish va o'z ustida ishlash orqali har bir mutaxassis o'z sohasida yetakchi bo'lishi mumkin.

Har qanday kasbda muvaffaqiyat qozonish uchun o'z ustida ishlash muhim ahamiyatga ega. O'zingizning kasbiy mahoratingizni baholash, xatolar ustida ishlash va ustozlar yoki mijozlardan fikr-mulohazalar olish orqali bilim va ko'nikmalaringizni doimiy ravishda yaxshilash mumkin.

Kasbiy mahoratni o'zlashtirish jarayoni doimiy o'qish, tajriba orttirish va o'z ustida ishlashni talab etadi. Amaliy mashg'ulotlar, mentorlik, stajirovka va o'z-o'zini baholash orqali har bir mutaxassis o'z sohasida yuqori darajaga chiqishi mumkin. Muhimi, o'rganishni hech qachon to'xtatmaslik va o'z kasbingiz bo'yicha yangi tajribalar orttirishga harakat qilishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. Oliy ta'lim. Me'yoriy hujjatlar to'plami. – T.: «Sharq». 2001.
2. O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi to'g'risida"gi Qonuni. – T.: «Sharq», 2001.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli "2017–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi PQ-2909-sonli "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish choratadbirlari to'g'risida"gi Qarori.

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 5-maydagi PQ2956-sonli “O‘zbekiston Respublikasida tibbiy ta’lim tizimini yanada isloh qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarori.